

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060105

DOM
2024-10-16
Stockholm

Mål nr
M 11421-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2024-08-07 i mål nr M 6270-24, M 6272-24 och M 6273-24, se bilaga A

PARTER

Klagande

Oskarshamnsbygdens fågelklubb, 832800-7375

Motpart

P.L.

Ombud: D.E.

SAKEN

Avverkningsanmälningar på fastigheten X i Gotlands kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och Skogsstyrelsens beslut att avsluta ärendena A 20831-2024, A 20833-2024 och A 20838-2024 utan åtgärd samt återförvisar ärendena till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling.
2. Mark- och miljööverdomstolens interimistiska beslut den 13 september 2024 ska fortsätta att gälla till dess Skogsstyrelsen avgjort ärendena eller förordnat på annat sätt.

Dok.Id 2117701

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Oskarshamnsbygdens fågelklubb (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa ärendena till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling samt påkallat interimistiskt förordnande om avverkningsförbud. Föreningen har anfört sammanfattningsvis följande. Den 8 juli 2024 informerade föreningen Skogsstyrelsen att den skyddade arten dårgräsfjäril har sina livsmiljöer i de avverkningsanmälda områdena och påkallade interimistiskt avverkningsförbud. Föreningen preciserade var dårgräsfjärilen iakttagits och utvecklade på vilket sätt avverkning riskerar att påverka denna. Efter att ha tagit del av dagboksbladen i Skogsstyrelsens ärenden konstaterade föreningen att Skogsstyrelsen inte utrett eller vidtagit några åtgärder för att säkerställa att dårgräsfjärilens livsmiljöer inte skadas.

P.L. har i första hand motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. I andra hand har han tillstyrkt att mark- och miljödomstolens dom undanröjs och att ärendena återförvisas till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling i enlighet med överklagandet. Han har anfört i huvudsak följande. De för samråd anmälda verksamheterna rör endast mycket små markområden. Skogsstyrelsen har handlagt ärendena manuellt och har, som det får förstås av myndighetens tjänsteanteckningar, därvid konstaterat att det inte finns fridlysta arter inom avverkningsområdena som kan påverkas av verksamheten. Överklagandet innehåller vidare inga konkreta uppgifter om att dårgräsfjärilens fortplantningsområden skulle riskera att skadas av den småskaliga skogsavverkningen. Mark- och miljödomstolens bedömning var därmed korrekt. Om Mark- och miljööverdomstolen finner att Skogsstyrelsen inte haft fullgott kunskapsunderlag för att fatta s.k. nollbeslut, ska ärendena däremot återförvisas till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling.

Mark- och miljööverdomstolen har i beslut den 13 september 2024 förordnat, till dess att målet avgjorts eller annat beslutats, att avverkning och därmed sammanhängande skogsbruksåtgärder enligt anmälan i de aktuella ärendena inte får vidtas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utredningen visar att dårgräsfjärilen har iakttagits i eller i direkt anslutning till de avverkningsanmälda områdena. Det finns därmed en risk att de åtgärder som P.L. vill vidta i avverkningsområdena hamnar i konflikt med bestämmelserna i 4 a § artskyddsförordningen (2007:845).

Skogsstyrelsen har, som det får uppfattas (jfr MÖD 2021:11), utan närmare motivering beslutat att avsluta ärendena utan åtgärd. Under sådana förhållanden bör ärendena återförvisas till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling (jfr Mark- och miljööverdomstolens domar den 29 juni 2023 i mål nr M 4238-23, M 4248-23 och M 4258-23). Det ankommer på Skogsstyrelsen att föranstalta om den utredning som ärendenas beskaffenhet kräver och att skriftligen motivera sina beslut.

Det finns skäl att låta det interimistiska beslutet kvarstå tills vidare.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Margaretha Gistorp och Li Brismo, referent, samt tekniska rådet Torbjörn Johansson.

Föredragande har varit Fatima Roula.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-08-07
meddelad i
Nacka

Mål nr M 6270-24,
M 6272-24 och M 6273-24

PARTER

Klagande

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

Motpart

P.L.

Ombud: J.M.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Skogsstyrelsens beslut i ärende nr A 20831-2024, A 20833-2024 och A 20838-2024

SAKEN

Avverkningsanmälningar på fastigheten X i Gotlands kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

P.L. har till Skogsstyrelsen anmält föryngringsavverkning av tre områden inom fastigheten X i Gotlands kommun. Skogsstyrelsen fattade inget beslut angående anmälningarna inom sex veckor efter att de inkom. Skogsstyrelsens ställningstagande att inte vidta några åtgärder med anledning av anmälningarna har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av Oskarshamnsbygdens Fågelklubb (föreningen).

YRKANDEN M.M.

Föreningen har yrkat att mark- och miljödomstolen ska dels interimistiskt förbjuda samtliga skogsbruksåtgärder i de avverkningsanmälda områdena, dels återförvisa ärendena till Skogsstyrelsen för vidare handläggning.

Till stöd för sin talan har föreningen lämnat in bl.a. kartor och bilder samt sammanfattningsvis anfört följande.

I Skogsstyrelsens handläggning av ärendena har varken artskyddslagstiftning, EU:s art- och habitatdirektiv, samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, kunskapskravet enligt 2 kap. 2 § miljöbalken, försiktighetsprincipen enligt 2 kap. 3 § miljöbalken eller miljöbalkens mål och syfte enligt 1 kap. 1 § punkterna 2 och 3 om bevarande av värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald tillämpats. I förlängningen kan detta leda till att dåmgräsfjärilens livsmiljö på lokalen slås ut, irreparabla skador på naturen uppstår och att oersättliga naturvärden förstörs. Genom att inte utreda eller fatta beslut som säkerställer att dåmgräsfjärilens livsmiljöer inte skadas eller förstörs i området, menar föreningen att Skogsstyrelsen inte agerat i enlighet med sin tillsynsskyldighet enligt 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Skogsstyrelsen har inte vidtagit några åtgärder för att säkerställa att dåmgräsfjärilens livsmiljöer inte skadas eller förstörs i området. I Sverige förekommer dåmgräsfjäril i Östergötland och på Gotland. Den påträffas i gles skog med riklig förekomst av artens värdväxt lundstarr. På Gotland förekommer arten i ljus, lågvuxen ängstallskog med buskskikt av brakved, rönn och oxel. En undersökning av fjärilarnas spridningsförmåga med märkning- och återfångstförsök visade att de undviker att flytta längre sträckor. Den längsta sträcka som uppmättes var 700 meter. De var mer

benägna att flytta sig genom skogsmark än över öppen mark. Arten hotas av granplantering, slutavverkning samt allt för hård röjning och gallring. På fastlandet hotas fjärilen av igenväxning medan gotlandslokalerna inte verkar vara lika starkt utsatta för igenväxning, vilket sannolikt beror på de tunnare jordlagren. På Gotland är det snarare kalhyggesbruk som kan hota arten. På Gotland, där utbredningsområdet är större, är ett försiktigt skogsbruk (plockhuggning) på dårgräsfjärilens lokaler troligen möjligt, förutsatt att det finns orörda lokaler i närheten från vilka den kan återkolonisera områdena efteråt. Dåmgräsfjäril är en av de mest hotade dagfjärilarna i Nordvästeuropa. Populationstrenden är kraftigt vikande i Tyskland, Tjeckien, Slovakien, Polen, Österrike och i flertalet övriga länder i Europa. Arten är försvunnen i Belgien och Bulgarien.

Skogsstyrelsen har vidare inte ordnat ett fullgott kunskapsunderlag gällande förekomsten av dårgräsfjäril och dess värdväxt lundstarr i avverkningsanmälningarna. Skogsstyrelsen har en skyldighet att skaffa sig ett fullgott kunskapsunderlag och fatta beslut som säkerställer bevarandet av livsmiljöerna för fridlysta arter som dårgräsfjäril och andra hotade arter som vit taggsvamp. Varken dårgräsfjärilen, dess värdväxt lundstarr eller de andra naturvårdsarternas förekomst har utretts, beaktats eller hanterats i Skogsstyrelsens handläggning av ärendet. I Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen dom i mål M 1031-21 anger domstolen bristen på fullgott kunskapsunderlag som ett skäl till att återförvisa ärendet för vidare handläggning till Skogsstyrelsen.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolens prövningsram

Eftersom domstolen tar upp målen till prövning i sak kommer yrkandena om att domstolen genom interimistiskt förordnande förbjuder avverkning inte att prövas.

Rättsliga utgångspunkter

Skogsstyrelsen har en skyldighet att, efter anmälan om skogsavverkning, bedöma om det föreligger risk för skada på skyddade arter och under vissa förutsättningar besluta om förbud eller försiktighetsmått med stöd av 12 kap. 6 § miljöbalken. I

förevarande fall har Skogsstyrelsen inte meddelat något formellt beslut. Skogsstyrelsen har därmed fattat ett så kallat nollbeslut i ärendet som kan överklagas till mark- och miljödomstol (jfr MÖD 2021:11).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Föreningen har gjort gällande att avverkningar ska stoppas och att skogsbruksåtgärder inte ska vidtas i de anmälda avverkningsområdena med anledning av fynd av den enligt 4 a § artskyddsförordningen (2007:845) fridlysta arten dårgräsfjäril (markerade på kartan figur 1 nedan). Skogsstyrelsen har i samband med att överklagandena överlämnades till mark- och miljödomstolen inte yttrat sig över ärendena.

Figur 1. Fynd av dårgräsfjäril (gul prick) och flera avverkningsanmälningar (rödmarkerade områden)

Mål nr M 6270-24 (Skogsstyrelsens ärende nr A 20831-2024)

Området som omfattas av avverkningsanmälan utgör 2,92 hektar där 0,92 har undantagits som hänsyn. Enligt avverkningsanmälan ska 2 hektar avverkas och återplantering ske med en kombination av skärmträd och plantor. Av dessa 2 hektar kommer markberedning att genomföras i enlighet med avverkningsanmälan. I figur 2 (nästföljande sida) syns det avverkningsanmälda området och de två hänsynsyrtorna som lämnas. I figur 3 syns observation av dårgräsfjäril från området. Observationen har skett i kanten av det område som avses lämnas som hänsyn. Domstolen bedömer att det norra av de två hänsynsområdena utgör en sådan biotop som dårgräsfjäril föredrar, varför tillräcklig hänsyn får anses vara vidtagen.

Figur 2. Avverkningsanmält område (röd markering) med två hänsynsområden (grön markering med rött rutnät)

Figur 3. Inzoomning av det aktuella området i klagandes kartmaterial

Mål nr M 6272-24 (Skogsstyrelsens ärende nr A 20833-2024)

Området som omfattas av avverkningsanmälan utgör 0,90 hektar och återplantering ska ske med en kombination av skärmträd och plantor. Markberedning kommer att genomföras i enlighet med avverkningsanmälan. I figur 4 nedan syns det avverkningsanmälda området och i figur 5 syns observation av dårgräsfjäril från området. Observationen har skett i ytterkanten av det avverkningsanmälda området. Domstolen konstaterar att avverkningens areal är liten och bedömer därför att det är osannolikt att dårgräsfjäril påverkas.

Figur 4. Avverkningsanmält område (röd markering)

Figur 5. Inzoomning av det aktuella området i klagandes kartmaterial

Mål nr M 6273-24 (Skogsstyrelsens ärende nr A 20838-2024)

Området som omfattas av avverkningsanmälan utgör 0,70 hektar och återplantering ska ske genom naturlig föryngring genom upprepad utglesning. Markberedning kommer att genomföras i enlighet med avverkningsanmälan. I figur 6 nedan syns det avverkningsanmälda området och i figur 7 syns inzoomning av klagandes karta över observationer av dåmgräsfjäril. Ingen observation har skett i eller nära det avverkningsanmälda området. Domstolen konstaterar att avverkningens areal är liten och bedömer därför att det är osannolikt att dåmgräsfjäril påverkas negativt. Dessutom saknas påvisad förekomst av dåmgräsfjäril inom området.

Figur 6. Avverkningsanmält område (röd markering)

Figur 7. Inzoomning av det aktuella området i klagandes kartmaterial

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att de anmälda avverkningarna är förenliga med miljöbalkens och artskyddsförordningens bestämmelser, samt att Skogsstyrelsen i sina beslut har tagit tillräcklig hänsyn till naturmiljön och skyddade arter. Det är därför inte befogat att förbjuda avverkning i de avverkningsanmälda områdena. Det saknas därmed skäl att återförvisa målen till Skogsstyrelsen för fortsatt handläggning. Vad föreningen har anfört i övrigt föranleder ingen annan bedömning. Föreningens överklaganden ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 28 augusti 2024.

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christoffer Sheats, ordförande, och tekniska rådet Christina Borg. Föredragande jurist har varit Driola Shosholli Danielsson.